บทที่ 3

วิภาคกรรม

1. วิภาคกรรม

วิภาคกรรม หรือการแบ่งเศรษฐทรัพย์ (Distribution of Wealth) หรือการกระจายรายได้ (Distribution of Income) คือการแบ่งผลผลิตออกไปเป็นการตอบแทนแก่เจ้าของปัจจัยการผลิตตามกฎธรรมชาติ โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

ก. ค่าเช่าที่ดิน (Rent)

ข. ค่าแรง (Wages)

ค. ดอกเบี้ย (Interest)

ผลผลิต = ค่าเช่า + ค่าแรง + ดอกเบี้ย

การแบ่งส่วนกันนี้โดยหลักการพื้นฐานแล้วจะแบ่งกันเป็นผลผลิตโดยตรง แต่จะคิดเป็นเงินตราก็ได้ ถ้าคิดเป็นเงินตรา ผู้จ่ายเงินก็ทำหน้าที่พ่อค้าอีกอย่างหนึ่ง คือ รับผลผลิตไปจำหน่ายต่อนั่นเอง อย่างไรก็ดี ผมขอย้ำว่าเริ่มแรกทีเดียวเราจะต้องคิด ค่าเช่า ค่าแรง และดอกเบี้ย เป็นผลผลิตเสมอ ส่วนการคิดเป็นเงินตรานั้นเป็นเรื่องตามมาภายหลัง ดังนั้นจึงขออย่าได้งงในเมื่อผมอธิบายค่าเช่า ค่าแรง และดอกเบี้ย เป็นปริมาณผลผลิต

รายได้ของแต่ละบุคคลอาจได้มาจากทางใดทางหนึ่งหรือหลายทาง ในจำนวน 3 ทางที่แบ่งไว้นี้ คือ ค่าเช่า ค่าแรง และดอกเบี้ย แล้วแต่ว่าเขาจะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตปัจจัยไหน หรือใช้ปัจจัยไหน รายได้ถ้าคิดเป็นเงินตราก็เรียกว่า Money Income แต่ถ้าคิดเป็นอัตราส่วนระหว่างรายได้เป็นเงินตรากับระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปแล้วก็เรียกว่ารายได้ที่แท้จริง (Real Income) ดังนั้นถึงแม้รายได้เป็นเงินตราจะเท่าเดิม รายได้ที่แท้จริงอาจต่ำลงก็ได้ คือ ซื้อสินค้าได้น้อยลง ถ้าหากว่าดัชนีราคาสินค้าทั่วไปสูงขึ้น

บางตำรามีผลตอบแทนส่วนที่ 4 คือ “กำไร” (Profit) โดยถือเป็นผลตอบแทนสำหรับการประกอบการ (Entrepreneurship) หรือการเสี่ยง (Risk) ด้วย ในเรื่องการประกอบการ หรือ การจัดการนั้นได้กล่าวแล้วว่าอาจจะถือได้ว่าเป็นการใช้แรงงานประเภทหนึ่ง การที่ธุรกิจจะประสบผลสำเร็จหรือความล้มเหลว (เสี่ยง) มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและการตกลงใจของแรงงานประเภทนี้อยู่มาก ถ้าแรงงานนี้มีประสิทธิภาพต่ำ ผลกำไรก็จะต่ำ (นั่นคือ ได้ค่าแรงต่ำสำหรับผู้จัดการหรือผู้ประกอบการนั่นเอง) หรืออาจถึงกับขาดทุน (คือค่าแรงติดลบ) ก็ได้ และอันที่จริงแล้วไม่ว่าปัจจัยใด เจ้าของก็ต้องเสี่ยงทั้งนั้น เช่น ถ้าเรารับจ้างถางหญ้าแล้วเกิดไปฟันนิ้วตัวเอง หรือถูกตะปูตำ กระเบื้องบาด เราก็คงจะต้องยอมรับผลกรรมนั้นเอง และเสียค่ารักษาพยาบาลเอง

บางตำรายังถึงกับถือเอาภาษี (Tax) เป็นผลตอบแทนต่อการปกครอง (Government) อีกปัจจัยหนึ่งด้วยซ้ำ

การขนส่งและการค้าขายแลกเปลี่ยนไม่ใช่วิภาคกรรม แต่เป็นส่วนหนึ่งของการผลิต (ดูบทที่ 2 ข้อ 1. ข. และ ค.)

ต่อไปจะอธิบายเรื่องค่าเช่า ค่าแรง และดอกเบี้ย พอสมควร

ก. ค่าเช่า

ค่าเช่าในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ผลตอบแทนต่อการใช้ที่ดินเท่านั้น ที่เราเรียกว่า “ค่าเช่ารถ” หรือ “ค่าเช่าเครื่องขยายเสียง” นั้นที่จริงเป็น “ดอกเบี้ย” (คือ ผลตอบแทนต่อการใช้ทุน) ส่วน “ค่าเช่าตึก” หรือ “ค่าเช่าบ้าน” นั้นก็เป็น “ดอกเบี้ย” เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ต้องไม่รวมถึง “ค่าเช่า” จริงๆ คือ ค่าเช่าที่ดินด้วย

“ค่าเช่า” นี้ไม่จำเป็นว่าจะต้องเกิดขึ้นเฉพาะเมื่อผู้หนึ่งขอใช้ที่ดินของอีกผู้หนึ่งเท่านั้น เพราะเมื่อเจ้าของที่ดินใช้ที่ดินของตนเอง เขาก็จะได้รับผลตอบแทนจากที่ดินนั้นเช่นเดียวกัน ผลตอบแทนต่อการใช้ที่ดินของตนเองนี้ เรียกว่า Imputed Rent หรือ Implicit Rent ส่วนผลตอบแทนที่จ่ายสำหรับการใช้ที่ดินของผู้อื่น เรียกว่า Explicit Rent

ข. ค่าแรง

ค่าแรง คือ ผลตอบแทนสำหรับการใช้แรงงาน

คำนี้ตำราเศรษฐศาสตร์ทั่วไปใช้ว่า “ค่าจ้าง” แต่ด้วยเหตุผลที่ว่ามันอาจเป็นได้ทั้ง Explicit Wages (คือ ค่าแรงที่ผู้หนึ่งจ้างอีกผู้หนึ่ง) และ Imputed Wages (คือ ค่าแรงที่เป็นผลตอบแทนแก่ตนเอง) เช่นเดียวกับที่กล่าวไว้ในเรื่องค่าเช่า และคำว่า “ค่าแรง” ก็เป็นที่เข้าใจกันดีอยู่แล้ว ผมจึงเห็นว่าน่าจะใช้คำ “ค่าแรง” ส่วนคำว่า “ค่าเช่า” และ “ดอกเบี้ย” นั้น ผมจำต้องใช้ตามตำราปัจจุบันไปก่อน เพราะยังคิดหาคำที่ดีกว่าไม่ได้

ค. ดอกเบี้ย

ดอกเบี้ย คือ ผลตอบแทนสำหรับการใช้ทุน

ที่จริงแล้ว ถ้าเราไม่ถือว่าเงินตราเป็นเศรษฐทรัพย์ เงินตราก็ย่อมไม่ใช่ทุน เพราะฉะนั้นสิ่งที่ลูกหนี้จ่ายให้แก่เจ้าหนี้ หรือที่ธนาคารจ่ายให้แก่ผู้ฝากเงิน ซึ่งเรียกกันทั่วไปว่า “ดอกเบี้ย” นั้น ตามหลักนี้ก็ไม่ใช่ “ดอกเบี้ย” เสียแล้ว แต่ก็ไม่เป็นไร เพราะเงินตราก็คือตัวแทนของเศรษฐทรัพย์นั่นเอง

การที่ผมต้องยอมเสียเวลาอธิบายศัพท์ต่างๆ จำพวก “ที่ดิน” “แรงงาน” “ทุน” “ค่าเช่า” “ค่าแรง” “ดอกเบี้ย” ฯลฯ เหล่านี้ ก็เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวความคิดอันเป็นรากฐานที่ต้องอ้างถึงกันอยู่เสมอในทางเศรษฐศาสตร์ นอกจากนั้นยังเป็นเพราะศัพท์เศรษฐศาสตร์มักจะใช้ศัพท์ที่คนธรรมดาทั่วไปใช้กันอยู่แล้ว แต่กลับให้ความหมายผิดไปจากที่คนทั่วไปใช้กันอยู่ เลยเกิดความยุ่งยากสับสนเข้าใจผิดกันบ่อยๆ แต่ผมก็เห็นใจนักวิชาการเศรษฐศาสตร์ทั้งอังกฤษและไทย เพราะการหาคำที่แตกต่างกันออกไปและเห็นแล้วเข้าใจได้ทันทีนั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย จึงได้แต่ขอร้องท่านผู้อ่านให้คอยเตือนตนเองให้ระลึกถึงความแตกต่างอันนี้อยู่เสมอเท่านั้น อนึ่งหนังสือทางเศรษฐศาสตร์เอง (รวมถึงเล่มนี้ด้วย) ก็ใช้ศัพท์ดังกล่าวในความหมายสามัญในบางโอกาส แต่ก็หวังว่าเนื้อความแต่ละแห่งคงจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเองว่าผู้เขียนมุ่งถึงความหมายทางใด

2. กฎว่าด้วยวิภาคกรรม

คือกฎต่างๆ ตามธรรมชาติซึ่งกำหนดว่าปัจจัยการผลิตอันใดควรจะได้รับผลตอบแทนเท่าใด แบ่ง ออกเป็น 3 กฎตามปัจจัยการผลิต ดังนี้

1) กฎว่าด้วยค่าเช่า (Law of Rent)
2) กฎว่าด้วยค่าแรง (Law of Wages)

3) กฎว่าด้วยดอกเบี้ย (Law of Interest)

ผลผลิต = ค่าเช่า + ค่าแรง + ดอกเบี้ย

ผลผลิตนี้จะคิดเป็นของหรือคิดเป็นราคาก็ได้

<u>ที่ดิน</u>ต้องใช้**ทุกครั้ง**ที่ทำการผลิต แต่ค่าเช่าที่ดินบางแห่ง เช่นที่กันดารห่างไกลอาจเป็น 0

<u>แรงงาน</u>ต้องใช้**ทุกครั้ง**ที่ทำการผลิต **ปกติจะมีค่าแรงเสมอ**

<u>ทุน</u>**บางครั้ง**อาจไม่ต้องใช้ในการผลิต จึงไม่จำเป็นต้องมีดอกเบี้ยเสมอไป

ก. <u>ขอบริมแห่งการผลิต</u> หรือขอบริมแห่งการเพาะปลูก (Margin of Production หรือ Margin of Cultivation)

เพื่อจะเข้าใจกฎทั้งสามเกี่ยวกับวิภาคกรรม เราจะต้องรู้จัก "ขอบริมแห่งการผลิต" ก่อน

ขอบริมแห่งการผลิต คือ "ที่ดินซึ่งมีผลิตภาพน้อยที่สุด (Least Productive) ซึ่งใช้กันอยู่ ซึ่งในขณะเดียวกันก็เป็นที่ดินที่ดีที่สุดเท่าที่จะหาได้โดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทนด้วย"

ที่ขอบริมแห่งการผลิต ค่าเช่าที่ดินจะเป็น 0 หรือ คือไม่มีค่าเช่านั่นเอง เพราะเป็นที่ว่างเปล่า ไม่มีเจ้าของ ใครๆ ก็สามารถไปจับจองเอาได้ (บางท่านอาจสงสัยว่า ถ้าขอบริมแห่งการผลิต หรือที่ว่างเปล่าที่จะจับจองเอาได้ฟรีๆ ไม่มีอีกแล้ว จะทำอย่างไร ? เรื่องนี้ผมจะขอนำไปพิจารณาในข้อ 1 ของบทที่ 4 ในขั้นนี้ ขอให้สมมติไปก่อนว่ายังมีที่ว่างเปล่าอยู่ เพื่อจะได้ทราบถึงหลักการมูลฐานที่ควบคุมการแบ่งส่วนของผลผลิตออกเป็นค่าเช่า ค่าแรง และดอกเบี้ยเสียก่อน)

ปกติแล้วมนุษย์ย่อมจะไม่ออกไปทำมาหากินในที่ดินอันแร้นแค้นกันดารกว่าที่ขอบริมแห่งการผลิต ทั้งนี้เป็นไปตามกฎที่ว่า "มนุษย์ย่อมหาทางบำบัดความต้องการของตนโดยใช้ความพยายามแต่น้อยที่สุด"

กฎว่าด้วยวิภาคกรรมทั้ง 3 กฎจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และจะต้องอาศัยขอบริมแห่งการผลิตเป็นบรรทัดฐานร่วมกัน ดังที่จะกล่าวต่อไปตามลำดับ

ข. <u>กฎว่าด้วยค่าเช่า</u> คือ "ค่าเช่าที่ดินกำหนดได้ด้วยผลผลิตของที่ดินนั้นในส่วนที่เกินกว่าผลผลิตจากขอบริมแห่งการผลิต ในเมื่อใช้แรงงานและทุนเท่ากัน"

ปัญหาในกฎนี้ ก็คือ คำว่า "ใช้แรงงานและทุนเท่ากัน" นั้นจะใช้แรงงานและทุนสักเพียงไหน? ข้อนี้น่าจะตอบได้ว่า "ใช้แรงงานและทุนในปริมาณที่คนเราใช้กันอยู่<u>โดยเฉลี่ย</u>สำหรับงานประเภทหนึ่งๆ" ทีนี้ปัญหาก็เกิดขึ้นอีกว่าจะคิดถึงงานประเภทไหน? เพราะงานประเภทต่างๆ กันย่อมให้ผลผลิตแตกต่างกันไป และใช้แรงงานและทุนผิดกันไปด้วย ข้อหลังนี้เห็นจะตอบได้ว่าคิดถึง "งานประเภทที่ทำกันอยู่โดยทั่วไปสำหรับที่ดินซึ่งมีสภาพหรือทำเลเช่นเดียวกันนั้น"

กฎนี้ คือทฤษฎีว่าด้วยค่าเช่าของริคาร์โดนั่นเอง พูดง่ายๆ ก็คือ ค่าเช่าที่ดินแห่งหนึ่งๆ จะมากน้อยเท่าไหนย่อมแล้วแต่ว่าที่ดินนั้นๆ จะให้ "ประโยชน์" มากกว่าที่ขอบริมแห่งการผลิตเพียงใด

กฎนี้ถึงแม้จะดูเหมือนว่ามุ่งไปยังที่ดินอันเป็นไร่นา แต่ความจริงใช้ได้กับที่ดินทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นไร่นา เหมืองแร่ ย่านอุตสาหกรรม ธุรกิจการค้า หรือแม้แต่ที่พักอาศัย

การเปรียบเทียบผลผลิตระหว่างนาที่ขอบริมแห่งการผลิตกับนาในที่อุดมหรืออยู่ในเขตชลประทานอาจเห็นได้ชัด เช่น ถ้าทำนาที่ขอบริมแห่งการผลิตจะได้ข้าวเปลือกเฉลี่ยปีละ 20 ถังต่อไร่ และนาที่อุดมแห่งหนึ่งได้ 50 ถัง

ค่าเช่าที่ดินของนาอันอุดมนั้นก็จะเป็นไร่ละ 30 ถัง ถ้าจะคิดเป็นเงินตราก็ได้โดยเอาราคาข้าวเปลือกคูณเข้าไป ถึงกระนั้นค่าเช่าก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นไปตามนี้ทีเดียว เพราะมีปัจจัยอื่นๆ เกี่ยวข้องด้วย เช่น แรงงานกับปริมาณทุนที่ใช้ในการทำนาทั้ง 2 แห่งย่อมแตกต่างกันไปบ้าง การเสี่ยงกับเรื่องฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล และยังมีความแตกต่างเกี่ยวกับความสะดวกหรือโสหุ้ยในการขนส่งนำข้าวออกสู่ตลาดอีกด้วย เป็นต้น

ส่วนการเปรียบเทียบค่าเช่าระหว่างที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพต่างกัน อาจยกตัวอย่างให้เห็นได้โดยคิดเป็นรายได้แทนที่จะคิดเป็นผลผลิต (แต่ก็มีสิ่งอื่นๆ ต้องนำมาคิดด้วย) ดังต่อไปนี้

สมมติว่าชาวนาครอบครัวหนึ่งต้องการที่นา 30 ไร่ เพื่อการทำงานโดยปกติ แต่ในเมืองพ่อค้าครอบครัวหนึ่งอาจต้องการที่ดินเพียง 10 ตารางวา หรือตึกแถว 1 คูหา

ขั้นแรกเราก็อาจคิดไว้ได้ก่อนว่า 10 ตารางวาในเมือง มีค่าเช่าหรือราคาเท่ากับนา 30 ไร่ (คือ 12,000 ตารางวา) คือ ที่ดินในเมืองมีราคาเป็น 1,200 เท่าของที่นา

แต่ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกที่ทำให้ผิดไปจากนี้

เช่น รายได้ของพ่อค้าตลอดปีอาจสูงกว่าชาวนา 10 เท่า ดังนั้นที่ดินในเมืองซึ่งคิดไว้เดิมว่ามีราคาเป็น 1,200 เท่าของที่นาก็จะสูงขึ้นกลายเป็น 12,000 เท่า

แต่พ่อค้าเองอาจต้องใช้ทุนมากกว่าชาวนาและต้องทำงานมากกว่าด้วย ซ้ำยังต้องมีความรู้สูงกว่า จึงต้องคิดค่าแรงมากกว่าชาวนา สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะทำให้อัตราส่วนค่าเช่าเปลี่ยนไป

และก็ยังมีปัจจัยต่อไปอีก เช่น พ่อค้านั้น ถึงจะทำงานมากกว่าชาวนา แต่ก็อาจทำงานสบายกว่า ฯลฯ

นี่เป็นเพียงยกตัวอย่างสมมติพอให้เข้าใจว่า ค่าเช่าที่ดินเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องง่าย แต่ราคาตลาดจะเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติตามกฎว่าด้วยอุปทานอุปสงค์ ซึ่งราคานี้จะได้ส่วนกับกับประโยชน์หรือความสะดวกสบายหรือผลผลิตที่จะได้รับจากการใช้หรือได้อยู่อาศัยในที่ดินนั้นๆ นั่นเอง

ถ้ามีการใช้ที่ดินมากขึ้น ขอบริมแห่งการผลิตก็จะขยายออกไปยังที่ดินซึ่งเลวลง ซึ่งจะให้ผลผลิตต่ำลง ค่าเช่าที่ดินเดิมๆ ก็จะสูงขึ้นเพราะมาตรฐานหรือตัวเกณฑ์เดิมที่นำมาใช้เปรียบเทียบนั้นได้ลดต่ำลง

มีข้อน่าคิดอีกประการหนึ่ง คือ ถ้าคนเราโดยเฉลี่ยเป็นส่วนรวมมีความขยันมากขึ้น ค่าเช่าที่ดินก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย เช่น เดิมเคยทำงานวันละ 5 ชั่วโมง แล้วจะเพิ่มเป็น 10 ชั่วโมง หรือเดิมสามีทำงานผู้เดียว แต่ต่อมาภรรยาก็ต้องออกทำงานด้วย หรือเดิมเคยทำนาปีละ 1 ครั้ง แล้วเพิ่มเป็นปีละ 2 ครั้งเป็นต้น เพื่อให้ง่ายๆ จะสมมติว่าผลผลิตหรือรายได้ก็เพิ่มเป็น 2 เท่าเหมือนกันหมดทุกที่ ดังนั้นค่าเช่าที่ดินก็จะสูงขึ้นเป็น 2 เท่าทุกที่ด้วยเช่นเดียวกัน

เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ขอยกตัวอย่างดังนี้ เดิมที่ขอบริมแห่งการผลิตปลูกข้าวได้ไร่ละ 10 ถัง ที่อีกแห่งหนึ่งคือที่ดิน ก. ปลูกได้ 17 ถัง ถ้าคนเราขยันมากขึ้นโดยเฉลี่ยเป็นผลให้ได้ข้าวมากขึ้นเป็น 2 เท่า คือที่ขอบริมแห่งการผลิตได้ไร่ละ 20 ถัง ที่ดิน ก. ก็ได้ 34 ถัง ดังนี้ เดิมที่ดิน ก. มีค่าเช่าไร่ละ 17-10=7 ถัง ก็จะกลายเป็น 34-20= 14 ถัง นั่นก็คือเจ้าของที่ดินพลอยได้ค่าเช่าเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า โดยไม่ต้องทำอะไรเลย แต่ผู้ทำงานโดยเฉลี่ยต้องเหนื่อยยากเพิ่มเป็นสองเท่า จึงได้ผลผลิตเป็น 2 เท่าด้วย

แต่ข้อนี้ก็มีบางท่านค้านว่า ผลผลิตเช่นข้าวนั้นปริมาณที่จะใช้บริโภคย่อมมีขีดจำกัด คือ ถ้าจะปลูกข้าวมากไปก็จะเกินความต้องการของคนทั้งโลก ดังนั้นเมื่อได้ผลผลิตมากขึ้นในพื้นที่อันเดิม (จะเป็นเพราะคนขยันมากขึ้นหรือเทคนิคการผลิตสูงขึ้นก็ตาม) ขอบริมแห่งการผลิตย่อมจะหดเข้ามา จึงทำให้ค่าเช่าที่ดินทุกแห่งลดลง เหตุผลข้อนี้เป็นความจริง แต่ว่าเป็นความจริงเพียงส่วนเดียว ยังมีความจริงอื่นๆ อีกที่ขัดแย้งกับเหตุผลนี้ นั่นคือเมื่อคนเราขยันมากขึ้น ก็จะต้องกินมากขึ้นด้วย และเมื่อมีรายได้มากขึ้น (รายได้ไม่จำต้องคิดเป็นเงินตรา แต่จะคิดเป็นผลผลิตก็ได้ และที่ถูกก็ควรจะคิดเป็นผลผลิต ส่วนเงินตราเป็นเพียงสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน
และเป็นเครื่องมือในการวัดหรือเปรียบเทียบมูลค่าของผลผลิตเท่านั้น)
ก็จะสามารถสนองความต้องการจับจ่ายใช้สอยให้มากขึ้นได้ (ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด) ถึงแม้จะกินเท่าเดิม แต่จะใช้อย่างอื่นมากขึ้นแทน แนวโน้มก็คือ คนทำนาจะลดจำนวนลง แต่คนทำอุตสาหกรรมผลิตเครื่องใช้ไม้สอยจะเพิ่มจำนวนขึ้น
ซึ่งจะต้องการวัตถุดิบจากแผ่นดินมากขึ้นรวมทั้งจากพืชที่ใช้ในการอุตสาหกรรมด้วย
ดังนั้นความต้องการใช้ที่ดินจึงไม่ลดลงอย่างที่บางท่านคิด

ค. <u>กฎว่าด้วยค่าแรง</u> คือ “ค่าแรงทั่วไปถูกกำหนดด้วยผลผลิตที่แรงงานสามารถผลิตได้ ณ ขอบริมแห่งการผลิต”

นี่หมายความว่า **ค่าแรงก็คือผลผลิตทั้งสิ้น**ที่แรงงานสามารถผลิตได้ ณ ขอบริมแห่งการผลิต (ซึ่งไม่มีค่าเช่า เพราะค่าเช่า ณ ขอบริมแห่งการผลิตย่อมเป็น 0 ตามที่กล่าวมาแล้ว)

ถ้าขอบริมแห่งการผลิตขยายออกไปยังที่ดินซึ่งมีผลิตภาพต่ำลง
หากใช้แรงงานเท่าเดิมผลผลิตที่ได้จะลดลง ซึ่งก็คือค่าแรงลดลง และคนเราจะฝืดเคืองลง ถึงแม้จะทำงานเท่าเดิม ทั้งนี้อาจกล่าวได้อีกแง่หนึ่งว่า หาก
ต้องการผลผลิตเท่าเดิมจะต้องลงทุนลงแรงมากขึ้น นั่นก็คือ ต้นทุนการผลิตจะสูงขึ้นทำให้สินค้ามีราคาแพงขึ้น

ค่าแรงประเภทต่างๆ ถึงแม้จะต่างไปจากค่าแรงทางเกษตร แต่ก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (โปรดอย่าลืมว่าค่าแรงนี้เกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะรับจ้างคนอื่นหรือจะทำงานให้แก่ตนเอง
และจะคิดเป็นเงินตราหรือเป็นผลผลิตก็ได้) และตามที่ทราบมาแล้วจากหัวข้อ “การปรับแต่งตามธรรมชาติ” ค่าแรงเหล่านี้ย่อมแตกต่างกันไปได้ตามความแตกต่างในความสามารถและความชำนาญ
ความสะดวกสบายหรือความยากลำบากในการทำงาน การลงทุนลงแรงศึกษาเล่าเรียน
อัตราการเสี่ยงต่อความล้มเหลว ระยะสั้นยาวในการที่จะได้ทำงานนั้นๆ ฯลฯ

ว่ากันโดยหลักใหญ่ ถ้าค่าแรงทั่วไปจะเกิดสูงขึ้นไปกว่าค่าแรงที่ขอบริมแห่งการผลิต คนก็จะหันมาทำงานอย่างที่มีค่าแรงสูงนั้นกันมากขึ้น ไม่ว่างานนั้นจะรับจ้างผู้อื่นทำ หรือทำงานเองโดยนำเอาผลผลิตไปขายก็ตาม ผลก็คือ ค่าแรงเหล่านั้นจะต่ำลง ในขณะเดียวกัน เมื่อคนซึ่งทำงานที่ขอบริมแห่งการผลิตลดจำนวนลง ขอบริมแห่งการผลิตก็จะหดเข้ามาสู่ดินที่ดีกว่าเดิม ค่าแรงที่ขอบริมแห่งการผลิตจะสูงขึ้น นี่เป็นการปรับแต่งค่าแรงในพื้นที่ต่างๆ กันให้เท่าเทียมกันตามธรรมชาติ

ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่าแรงทั่วไปต่ำกว่าที่ขอบริมแห่งการผลิต หรือความต้องการใช้ที่ดินมีมากขึ้น จะทำให้ขอบริมแห่งการผลิตขยายออกไปยังที่ดินที่เลวลง ผลผลิตจะต่ำลง ค่าแรงที่ขอบริมแห่งการผลิตจึงลดลง (เพราะเป็นขอบริมแห่งการผลิตอันใหม่แล้ว) แต่ในขณะเดียวกันค่าเช่าที่ดินทั่วไปจะสูงขึ้นตามที่ได้อธิบายมาแล้วในตอนท้ายของกฎว่าด้วยค่าเช่า อย่างไรก็ดี

เมื่อปริมาณแรงงานทั่วไปลดลง (เพราะหันมาทำงานที่ขอบริมแห่งการผลิตกันมากขึ้น) ค่าแรงทั่วไปก็จะสูงขึ้นเป็นการปรับแต่งให้เท่าเทียมกับค่าแรงที่ขอบริมแห่งการผลิต

กฎว่าด้วยค่าแรงของเฮนรี่ยอร์ชนี้มิได้ปฏิเสธทฤษฎีที่ว่าค่าแรงเท่ากับผลิตภาพสุดท้าย (Marginal Productivity Theory of Wages) แต่เราจะเห็นได้ว่ากฎว่าด้วยค่าแรงของเฮนรี่ยอร์ชนั้นอ้างถึงขอบริมแห่งการผลิต นับได้ว่าเข้าถึงต้นเหตุเลยทีเดียว ไม่ใช่มองกันแต่ที่ปลายเหตุ และไม่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์กับกฎว่าด้วยค่าเช่า ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการวิภาคเศรษฐทรัพย์ด้วยกัน

ถึงกระนั้นทฤษฎีผลิตภาพสุดท้ายก็มีประโยชน์ในการพิจารณาเรื่องต่างๆ อยู่หลายเรื่อง ถ้าไม่จำเป็นจะต้องมองลงไปให้ถึงพื้นฐาน

(ทฤษฎีผลิตภาพสุดท้ายกล่าวว่า ค่าแรงย่อมมีแนวโน้มที่จะเท่ากับมูลค่าของผลผลิตที่จะลดลงไป ถ้าลดจำนวนคนงานลง 1 คน ตามทฤษฎีนี้นายจ้างจะไม่จ่ายค่าแรงให้แก่คนงานที่เพิ่มขึ้น 1 คน ให้มากไปกว่ามูลค่าของผลผลิตที่จะได้เพิ่มขึ้นจากการทำงานของคนผู้นั้น และโดยที่คนงานทั้งหลายนั้นเปลี่ยนแทนกันได้ ค่าแรงของคนงานคนสุดท้ายก็จะเป็นตัวกำหนดค่าแรงของคนงานทั้งหลายด้วย ตามทฤษฎีนี้หมายถึงว่าจะต้องมีการแข่งขันที่สมบูรณ์ ความคล่องตัวของแรงงานมีสมบูรณ์ คือ ย้ายที่ทำงานไปที่ไหนก็ได้ และมีการจ้างทำงานอย่างเต็มที่ คือ ไม่มีการว่างงานในหมู่คนงานสาขานั้นๆ)

ง. <u>กฎว่าด้วยดอกเบี้ย</u> คือ “ดอกเบี้ยจะสูงขึ้นหรือต่ำลงเช่นเดียวกับค่าแรง และขึ้นอยู่กับขอบริมแห่งการผลิตเช่นเดียวกัน”

ความจริงกฎนี้ถ้าจะกล่าวเป็นว่า “ดอกเบี้ยคือผลผลิตส่วนที่ทุนสามารถผลิตได้ ณ ขอบริมแห่งการผลิต” ก็คงจะพอได้ แต่ยังมีปัญหาบ้าง คือ การใช้ทุนนั้นมักจะมีแรงงานเข้ายุ่งเกี่ยวด้วยเสมอ เช่นควายเป็นทุน เมื่อจะให้ไถนาก็ต้องมีคนคอยจับคันไถ (ซึ่งก็เป็นทุนเหมือนกัน) และบังคับให้ควายเดินไปตามแนวที่ต้องการ เครื่องขายของอัตโนมัติก็ต้องมีคนมาคอยเติมของทดแทนของที่ขายไปแล้วและเอาเงินออกไป การจะคิดแบ่งว่าค่าแรงควรเป็นกี่ส่วน ดอกเบี้ยกี่ส่วนนั้นเป็นเรื่องยากมาก เพราะถ้าแรงงานไม่พึ่งทุน แรงงานจะได้ผลผลิตต่ำ ถ้าทุนไม่พึ่งแรงงานก็แทบจะเป็นไปไม่ได้ที่ทุนจะผลิตอะไรออกมาได้ แต่ถ้าแรงงานและทุนทำงานร่วมกันจะได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล การแบ่งส่วนของผลตอบแทนระหว่างแรงงานกับทุนจะเกิดขึ้นได้เองตามกฎอุปทานอุปสงค์ คือ ถ้าทุนขาดแคลน แต่ความต้องการทุนมีมากเมื่อเทียบกับแรงงาน ดอกเบี้ยจะสูง ในทำนองตรงข้าม ถ้าแรงงานขาดแคลน แต่ความต้องการแรงงานมีมาก ค่าแรงก็จะสูง อย่างไรก็ตามถ้าท่านได้อ่านข้อต่อไป (คือข้อ 3) แล้วก็จะเห็นว่าจะมีการปรับแต่งอัตราส่วนระหว่างค่าแรงกับดอกเบี้ยให้คงที่ได้พอสมควร กฎว่าด้วยดอกเบี้ยที่กล่าวไว้จึงเป็นการเขียนย้อนทาง คือยกกฎมาแสดงเสียก่อน แล้วจึงอธิบายทีหลังว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ในที่นี้จะขอชี้ให้เห็นแต่เพียงว่าผลตอบแทนที่แรงงานและทุนจะได้รับร่วมกัน (คือ ค่าแรงกับดอกเบี้ย) ย่อมขึ้นอยู่กับผลผลิตที่แรงงานและทุนร่วมกันสามารถผลิตได้ ณ ขอบริมแห่งการผลิต

ผลตอบแทนต่อทุนชนิดต่างๆ กัน ย่อมจะมีการปรับแต่งให้เท่าเทียมกันอยู่เสมอ เพราะถ้าทุนใดให้ผลผลิตมาก ผลผลิตชนิดนั้นก็จะมีราคาต่ำ ทุนใดให้ผลผลิตน้อย ผลผลิตชนิดนั้นก็จะมีราคาสูง เมื่อเทียบกับผลผลิตอื่นๆ

ทฤษฎีว่าด้วยดอกเบี้ยที่สำคัญอีกทฤษฎีหนึ่ง คือ Marginal Utility Theory of Interest ซึ่งมิได้เข้าถึงต้นเหตุแบบเดียวกับ Marginal Productivity Theory of Wages และดูจะมุ่งไปที่ทุนอันเป็นเงินตราเท่านั้น ไม่ใช่ทุนที่แท้จริง อย่างไรก็ตามทุนที่แท้จริงกับทุนที่เป็นเงินตราก็มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก

3. นายทุนกับผู้ใช้แรงงานมีผลประโยชน์ร่วมกัน

ที่กล่าวว่านายทุนกับผู้ใช้แรงงานมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็เพราะค่าแรงกับดอกเบี้ยจะสูงขึ้นหรือต่ำลงไปด้วยกัน

เหตุที่ดอกเบี้ยสูงขึ้นหรือต่ำลงตามค่าแรงก็เพราะทุนกับแรงงานเป็นประหนึ่งสิ่งเดียวกัน เพราะทุนเกิดมีขึ้นได้ด้วยการใช้แรงงาน ทุนคือแรงงานในอดีต คือแรงงานที่ได้ใช้ไปแล้วเพื่อการผลิต แต่เพิ่งจะนำมาใช้ประโยชน์ บางท่านเรียกทุนว่า คือ “แรงงานที่สะสมไว้” (Stored-up Labour)

ความต้องการใช้แรงงาน พอจะแบ่งออกได้ดังนี้

1) เพื่อบริการ
2) เพื่อผลิตโภคทรัพย์ (คือ เศรษฐทรัพย์ที่มิใช่ทุน)
3) เพื่อผลิตทุน (รวมทั้งซ่อมแซมทุนที่มีอยู่แล้วด้วย)

แรงงาน 3 ประเภทนี้เปลี่ยนแปลงถ่ายเทกันได้พอสมควร

สมมติว่าปกติ อัตราส่วนระหว่างค่าแรงกับดอกเบี้ยอยู่ที่จุดสมดุลอันหนึ่ง

ต่อไปถ้าเจ้าของทุนจะเรียกร้องเอาผลตอบแทนคือดอกเบี้ยสูงขึ้นหรือค่าแรงถูกกดให้ต่ำลงไปจากจุดสมดุล ความต้องการแรงงานตามข้อ 1), 2) จะมากขึ้น เพราะค่าแรงต่ำลง ความต้องการแรงงานตามข้อ 3) ก็จะมากขึ้นด้วย เพราะทั้งค่าแรงก็ต่ำลง และเพื่อให้ได้ทุนซึ่งมีดอกเบี้ยสูงขึ้น แต่ความต้องการใช้ทุนจะกลับลดลง เพราะต้องเสียดอกเบี้ยสูงขึ้น ในขณะเดียวกันเจ้าของทุนจะเสนอให้มีการใช้ทุนของตนมากขึ้น แต่ผู้ใช้แรงงานจะเสนอแรงงานน้อยลง

ผลจากการนี้จะทำให้ค่าแรงกลับสูงขึ้น และดอกเบี้ยลดต่ำลงเข้าหาดุลภาพดังเดิม

ในทำนองตรงกันข้าม ถ้าดอกเบี้ยต่ำกว่าจุดสมดุล หรือค่าแรงสูงกว่า ความต้องการใช้ทุนก็จะเพิ่มขึ้น แต่ความต้องการแรงงานเพื่อผลิตทุนตามข้อ 3) จะลดลง ความต้องการแรงงานตามข้อ1), 2) ก็จะลดลงเช่นเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ดุลภาพกลับคืนมาใหม่

คำอธิบายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นายทุนกับผู้ใช้แรงงานมีผลประโยชน์ที่จะต้องรักษาร่วมกัน ไม่ใช่ขัดกันอย่างที่คนทั่วไปหรือคอมมิวนิสต์เข้าใจ

ถ้าผู้ใดเป็น “ทุนนิยม” ผู้นั้นจะเป็น “แรงงานนิยม” ด้วย หรือจะเรียกว่าเป็น “แรงงาน-ทุนนิยม” ก็ได้

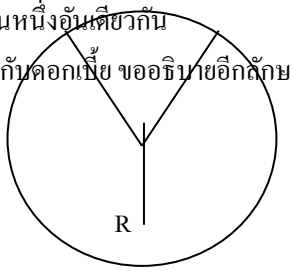
โปรดระลึกด้วยว่า การรับจ้างทำงานในโรงงานเป็นเพียงอาชีพเดียวในหลายๆ อาชีพของผู้ใช้แรงงาน ผู้ใช้แรงงานจำนวนไม่น้อยมิได้ทำงานในโรงงาน ผู้ใช้แรงงานหลายคนใช้ทุนของตนเอง(ถึงแม้บางคนจะต้องกู้เขามาลงทุน) เช่น ชาวนา ชาวไร่ ชาวสวน ผู้เลี้ยงสัตว์ ช่างต่างๆ ผู้ทำอุตสาหกรรมในครอบครัว ผู้ประกอบธุรกิจหรือการค้าเล็กๆ น้อยๆ ผู้ให้บริการหรือผู้ทำการผลิตรายย่อย และบุคคลที่กล่าวแล้วนี้ก็ยังจ้างให้ผู้อื่นช่วยทำงานอยู่ด้วยไม่ใช่น้อย

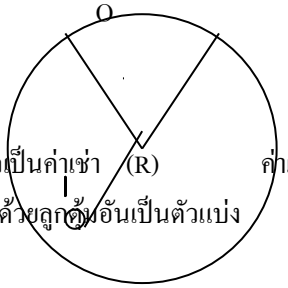
ขอให้ดูตัวอย่างร้านอาหารจำนวนมาก นอกจากพนักงานเดินโต๊ะแล้ว ยังมีคนครัว คนล้างชาม เป็นต้น นอกจากนั้นผู้ประกอบอาชีพหนึ่งก็อาจเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นๆ ได้ จึงไม่ใช่ว่าผู้ใช้แรงงานจะต้องพึ่งพานายทุนเจ้าของโรงงานอย่างมากมายเกินไปนัก

เฮนรี่ ยอร์ช ปฏิเสธทฤษฎีกองทุนค่าแรง (Wage-fund Theory) ซึ่งกล่าวว่าค่าแรงย่อมขึ้นอยู่กับอัตราส่วนระหว่างทุนที่เตรียมไว้สำหรับจ่ายเป็นค่าแรงกับจำนวนคนที่จะทำงาน (คือถ้ามีทุนมากค่าแรงก็สูง ถ้าคนจะทำงานมีมากค่าแรงก็ต่ำ)

แต่ก็เป็นความจริงที่ว่า ถ้ามีการลงทุนน้อยลง ตำแหน่งงานก็จะน้อยลง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ถ้าความร่วมมือในการผลิตระหว่างแรงงานกับทุนลดลงประสิทธิภาพในการผลิตก็จะต่ำ พลอยทำให้ค่าแรงลดลงด้วย ซึ่งนี่ก็หมายความว่าหากมีปัจจัยใดมาทำให้ผู้ลงทุนได้กำไรน้อยลง ก็จะมีผู้ลงทุนน้อยลง ซึ่งพลอยทำให้เสียประโยชน์ของผู้ใช้แรงงานไปด้วย
ผลประโยชน์ของนายทุนกับผู้ใช้แรงงานจึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ในเรื่องดุลภาพระหว่างค่าแรงกับดอกเบี้ย ขออธิบายอีกลักษณะหนึ่ง โดยใช้ภาพประกอบดังนี้

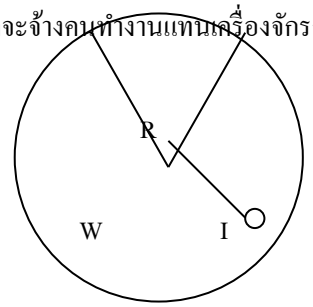

ก. ผลผลิตทั้งหมดถูกแบ่งออกเป็นค่าเช่า (R) ค่าแรง (W) และดอกเบี้ย (I) ระหว่างค่าแรงกับดอกเบี้ยจะมีความสมดุลซึ่งแสดงด้วยลูกตุ้มอันเป็นตัวแบ่ง

ข. ถ้าค่าแรงต่ำลง หรือดอกเบี้ยมีอัตราสูงขึ้น แรงต้านจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติเพื่อดึงลูกตุ้มตัวแบ่งกลับสู่ดุลภาพ เพราะเมื่อค่าแรงต่ำลง ความต้องการหรืออุปสงค์ (Demand) ในแรงงานจะเพิ่มขึ้น แต่อุปทาน (Supply) ของแรงงานจะลดลง ซึ่งจะกลับทำให้ค่าแรงสูงขึ้นใหม่ สำหรับทุนนั้นเมื่อดอกเบี้ยมีอัตราสูงขึ้น ความต้องการหรืออุปสงค์ที่จะใช้ทุนจะลดลง แต่อุปทานของทุนจะมากขึ้น อัตราดอกเบี้ยก็จะกลับลดลงอีก

ตัวอย่างง่ายๆ ก็คือ ถ้าเครื่องจักรกลทุ่นแรง (คือ ทุน) แพงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าแรง ผู้ประกอบการก็จะไม่ซื้อเครื่องจักรกลนั้นมาใช้ แต่จะจ้างคนทำงานแทนเครื่องจักรกลให้มากขึ้น

ค. ถ้าค่าแรงสูงขึ้นหรือดอกเบี้ยมีอัตราต่ำลง อุปสงค์ต่อแรงงานจะลดลง อุปทานจะเพิ่มขึ้น และอุปสงค์ต่อทุนจะเพิ่มขึ้น แต่อุปทานลดลง ซึ่งจะกลับทำให้ค่าแรงลดลงและดอกเบี้ยมีอัตราสูงขึ้นใหม่

เรื่องผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้ใช้แรงงานกับนายทุนนี้
จะเห็นเหตุผลเพิ่มเติมเมื่อกล่าวถึงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และการว่างงาน ในบทที่ 4

ข้อน่าคิดอีกข้อหนึ่งก็คือ
น่าแปลกที่ในประเทศด้อยพัฒนานั้นก็กล่าวกันว่าการมีทุนหรือเครื่องจักรกลน้อยเป็นสาเหตุของความยากจน แต่ในขณะเดียวกัน ประเทศที่พัฒนาแล้วมีทุนหรือเครื่องจักรกลมากมาย ความยากจนก็มีให้ต้องคอยหาทางแก้ไขและป้องกันกันตลอดเวลามาด้วยกฎหมายและระเบียบวิธีการต่างๆ

ขอแทรกไว้ในที่นี้ด้วยว่า อัตราดอกเบี้ยของธนาคารสำหรับเงินตรา (ซึ่งถือกันว่ามิใช่ทุนที่แท้จริง) จะขึ้นลงไปตามดอกเบี้ยสำหรับทุนที่แท้จริง
เพราะถ้าทุนที่แท้จริงให้ดอกเบี้ยต่ำลงก็จะไม่มีใครอยากกู้เงินจากธนาคารไปลงทุน
หากอัตราดอกเบี้ยธนาคารยังสูงคงเดิม ธนาคารก็จำเป็นจะต้องลดอัตราดอกเบี้ยที่จะคิดจากผู้กู้ลง และก็จะต้องมาลดอัตราดอกเบี้ยที่คิดให้แก่ผู้ฝากลงอีกต่อหนึ่ง โดยทำนองตรงข้าม ถ้าทุนที่แท้จริงให้ผลตอบแทนสูง อัตราดอกเบี้ยธนาคารก็จะสูงขึ้นด้วย

4. ราคาที่ดินคิดจากค่าเช่า

ราคาที่ดินคิดมาจากค่าเช่าที่ดิน ข้อนี้เป็นวิธีคิดที่กลับตรงกันข้ามกับเรื่องทุนและดอกเบี้ย เพราะทุนเป็นสาเหตุให้เกิดดอกเบี้ย แต่ราคาที่ดินเป็นผลเกิดมาจากค่าเช่า (ไม่ใช่เป็นสาเหตุให้เกิดค่าเช่า) ราคาที่ดินนั้นเขาจึงเรียกกันว่า “ค่าเช่าซึ่งคิดออกมาเป็นทุน” (Rent capitalized)

ยกตัวอย่าง เช่น ถ้าดอกเบี้ยมีอัตราร้อยละ 9 ต่อปี
การได้ผลประโยชน์ปีละ 9 บาท ก็หมายความว่ามีทุนมูลค่า 100 บาท
ดังนั้น ถ้าค่าเช่าที่ดินปีละ 9 บาท ก็คิดเทียบได้ว่าที่ดินมีราคา 100 บาทด้วย
นี่เป็นเพียงหลักการง่ายๆ
แต่ยังมีปัจจัยอีกหลายประการที่เข้ามาเกี่ยวข้องทำให้อัตราส่วนระหว่างค่าเช่ากับราคาที่ดินผิดไปจากอัตราส่วนระหว่างดอกเบี้ยกับทุนได้ เช่น การเก็งกำไรที่ดิน ทำให้ราคาที่ดินขึ้นสูงกว่าที่ควรจะเป็น

เรื่องค่าเช่านี้ ขอย้ำเพื่อความเข้าใจว่าไม่ได้หมายเฉพาะเมื่อผู้หนึ่งเช่าที่ดินจากอีกผู้หนึ่ง (Explicit Rent) เท่านั้น แต่ผลประโยชน์ที่เจ้าของที่ดินได้รับจากการใช้ที่ดินของตนเองก็ถือเป็นค่าเช่าด้วย (Imputed Rent)

ถ้ามีการเก็บภาษีที่ดินตามส่วนกับค่าเช่า เช่น เก็บภาษีเป็น 50 % หรือครึ่งหนึ่งของค่าเช่า ค่าเช่าส่วนซึ่งเจ้าของที่ดินจะได้รับ(หรือผลประโยชน์สุทธิ) ก็เหลือเพียงครึ่งหนึ่ง ดังนั้นราคาที่ดินก็จะลดลงเป็นครึ่งหนึ่งเหมือนกัน

เพราะฉะนั้น ถ้าเราอยากจะให้ที่ดินไม่มีราคา (คือ มีราคาเป็น 0) ก็ทำได้ง่ายๆ โดยให้รัฐเก็บภาษีเท่ากับค่าเช่าที่ดิน ทั้งนี้โดยไม่ต้องยึดหรือโอนที่ดินเป็นของรัฐแต่อย่างใด

ในทางตรงกันข้าม เมื่อรัฐหรือองค์การหรือมูลนิธิใดๆ ก็ตาม ซึ่งถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินบางแห่งอยู่มีจิตกุศลที่จะให้คนยากจนได้เช่าในราคาถูกเพื่ออยู่อาศัยหรือทำกิน คือ เก็บค่าเช่าต่ำกว่าค่าเช่าที่ดินตามปกติ ผลประโยชน์ก็จะไปตกอยู่กับผู้เช่า กล่าวคือ เมื่อผู้นั้นต้องการย้ายไปที่อื่น เขาก็สามารถเรียกค่าโอนสิทธิการเช่าจากผู้เช่าคนต่อไปได้ โดยคิดจากค่าเช่าที่ควรจะเป็น ลบด้วยค่าเช่าที่เก็บจริงแล้วคิดย้อนกลับเป็นทุน คือ ค่าโอนสิทธิการเช่านั่นเอง ส่วนจะเรียกได้มากน้อยกว่านี้เพียงไร ก็แล้วแต่การคาดการณ์ว่าจะมีการให้เช่าอยู่ในอัตรานี้ไปอีกนานเท่าไร

ข้อนี้เป็นเรื่องที่รัฐบาลหรือองค์การหรือมูลนิธิจะต้องระมัดระวัง เพราะจะทำให้ความมีใจกุศล หรือความคิดที่จะช่วยสงเคราะห์คนยากจนนั้นไร้ผล ซ้ำกลับกลายเป็นช่องทางหากินให้แก่เจ้าหน้าที่ในองค์การนั้นๆ เอง เช่น เป็นผู้เรียกเงินเสียเอง เป็นต้น